

Nie będziesz miał bogów...

Rok XIV, nr 1 (30) 2015

DZIAŁALNOŚĆ KOŁA HISTORYCZNEGO

WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO W KIELCACH (2011-2015)

Patryk Kundera

Przygotowanie do kapłaństwa w seminariach duchownych odbywa się na czterech płaszczyznach: ludzkiej, duchowej, intelektualnej i pastoralnej, a każda z nich kieruje się właściwymi sobie zasadami.¹ Mówi się, że formacja ludzka stanowi fundament całego wychowania, którego sercem jest formacja duchowa. Rozwój umysłowy to narzędzie formacji, a pastoralny jej wymiar to cel i zwornik w procesie kształcenia alumnów do kapłaństwa. Niniejszy artykuł obejmuje okres działalności Koła Historycznego Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach w latach 2011-2015 (osiem semestrów akademickich), a więc, jak widzimy, stosunkowo obszerny czas. Dzięki takim ramom można dostrzec, jak koło ewoluowało. Podstawę źródłową opracowania stanowią informacje zamieszczone na stronie internetowej seminarium², artykuły prasowe oraz kancelaryjna dokumentacja koła (protokoły posiedzeń); ponadto wiele informacji pochodzi z autopsji.

FORMACJA SEMINARYJNA

We współczesnym świecie władze seminariów duchownych szczególnie nacisk kładą na formację intelektualną, gdyż ma ona swoje uzasadnienie w samej naturze posługi kapłańskiej i jest dziś konieczna ze względu na wyzwania „nowej ewangelizacji”, obojętności religijnej oraz pytania i problemy związane z rozwojem nauki i techniki, na które wierni Kościoła oczekują odpowiedzi.³

Zarysowuje się także konieczność odpowiedniego rozumienia relacji pomiędzy zdobywaniem wiedzy, a jej przeznaczeniem duszpasterskim.⁴ Tu z pomocą przychodzi ostatni etap kształcenia alumnów, a mianowicie formacja pastoralna, związana z praktycznym głoszeniem orędzia o zbawieniu. Przedstawia ona wnioski wynikające m.in. ze źródeł biblijnych, patrystycznych i dyscyplin doktrynalnych. Wiedzę zdobytą dzięki formacji intelektualnej alumni winni wykorzystywać w określonych formach praktyki duszpasterskiej. Obecnie szczególnie

¹ Por. *Zasady formacji kapłańskiej w Polsce*, Częstochowa 1999, s. 86.

² Zob. <http://wsd.kielce.pl/zainteresowania/kolo-historyczne> (dostęp 27.03.2015).

³ Jan Paweł II, *Pastores dabo vobis*, 51.

⁴ Por. *Zasady*, s. 112.

nacisk kładzie się na nowe formy duszpasterstwa tzw. specjalistycznego. Odpowiednie przygotowanie do tego typu działań nie znalazło jeszcze swojego odpowiedniego i odrębnego miejsca podczas studiów seminaryjnych. W związku z zapotrzebowaniem na rozwijanie nowych umiejętności i pogłębianie wiedzy alumnów, w seminariach duchownych tworzy się koła naukowe, które mają na celu przygotowywanie kandydatów do jak najlepszej pracy wśród ludu Bożego, a także rozwijanie ich zainteresowania.

ZORGANIZOWANIE KOŁA HISTORYCZNEGO

Wykłady z historii Kościoła powszechnego i Kościoła w Polsce odbywają się w seminarium kieleckim przez pierwsze dwa lata studiów o kierunku filozoficzno-teologicznym, od roku trzeciego bowiem rozpoczynają się zajęcia z dziedzin skupiających się wokół teologii. W związku z inicjatywą alumnów, którzy pragnęli wzbogacać wiedzę na temat powstawania i rozwoju Kościoła w przestrzeni i w czasie, 7 kwietnia 2011 roku zostało utworzone Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownym w Kielcach. Opiekunem i moderatorem nowej inicjatywy został ks. dr Andrzej Kwaśniewski – semi-

naryjny wykładowca historii Kościoła od roku 2010⁵. Koło wybrało na patrona św. Łukasza Ewangelistę, a także motto: „Przez historię Kościoła do wiary chrześcijańskiej”. Rzetelne poznawanie historii tworzenia się Kościoła, losów jego członków jest jednym ze sposobów na ukazanie piękna i prawdziwej drogi, jaką jest wiara chrześcijańska, bowiem „wiara rodzi się ze słuchania” (Rz 10,17).

CELE

Pierwsze spotkanie koła odbyło się dnia 7 kwietnia 2011 roku w obecności ks. prof. Daniela Olszewskiego⁶ oraz opiekuna, ks. dr Andrzeja Kwaśniewskiego. Głównym punktem posiedzenia było postawienie przez zrzeszających się członków założeń i celów. Podjęto decyzję, że podstawowym zagadnieniem poruszonym na spotkaniach będzie historia Kościoła partykularnego: dzieje diecezji kieleckiej, znajomość historii jej poszczególnych parafii oraz poznawanie dziedzictwa kulturalnego związanego z Kościołem. Celem działalności koła jest także nabycie praktycznych umiejętności z zakresu archiwistyki w odniesieniu do rzeczywistości parafialnej oraz poznawanie życia świętych, szczególnie tych związanych z diecezją, oraz ożywanie ich kultu. Pierwszym

⁵ Por. *Katalog duchowieństwa i parafii diecezji kieleckiej*, Kielce 2014, s. 48.

⁶ Ks. prof. dr hab. Daniel Olszewski – wykładowca Historii Kościoła, profesor Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach oraz Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Autor wielu publikacji naukowych i książek. Znany przede wszystkim z podręcznika *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*. Zmarł 5 lutego 2015 r.

objazdem naukowym realizującym założenia programowe był wyjazd obejmujący takie miejsca jak: Książ Wielki, Słomniki, Grodzisko, oraz Skała. Alumni poznawali historię parafii, zapoznając się dzięki temu z dziedzictwem kultury chrześcijańskiej. W Książu Wielkim członkowie koła mieli możliwość oglądania starodruków, które zaprezentował proboszcz tamtejszej parafii. W Grodzisku znajduje się pustelnia bł. Salomei, którą uczestnicy wyjazdu nawiedzili. Podczas wieczornego spotkania wygłoszono także referaty o tematyce historycznej.

DZIAŁALNOŚĆ NA RÓŻNYCH PŁASZCZYZNACH

Wszelkie działania podejmowane w Kole Historycznym skupiają się

na założeniach wcześniej ustalonych. Podejmowane inicjatywy są widoczne na trzech płaszczyznach: seminaryjnej, współpracy z innymi instytucjami, a także praktyk duszpasterskich o profilu specjalistycznym. Najpowszechniejszą formą pogłębiania wiedzy są wykłady, czy spotkania naukowe, na których bazuje także koło. Odbywają się one minimum dwa razy w miesiącu. Do tej pory, w ciągu 8 semestrów akademickich, odbyło się 76 posiedzeń. Wszystkie spotkania są dokumentowane w postaci protokołów oraz na witrynie internetowej koła. Podczas posiedzeń można wysłuchać referatów przygotowanych przez członków koła, związanych z historią naszej diecezji. Tematyka jest stosunkowo bogata, bo na przestrzeni lat przed-

stawiono historię kilkudziesięciu parafii, życiorysy ponad 20 świętych związanych z diecezją kielecką, a także skupiono się na historii naszej *Alma Mater*, czyli Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach.⁷

Duży wkład pracy zajęły dwa projekty. Pierwszy to przygotowanie ścieżki historycznej po gmachu seminarium, który został po raz pierwszy oficjalnie zaprezentowany 10 maja 2013 roku podczas Dnia Otwartych Drzwi Seminarium. Pierwszym etapem przygotowania alumnów było znalezienie odpowiednich materiałów na temat przydzielony przez opiekuna, a związany z historią seminarium. Kolejno każdy przedstawił swoją pracę w formie kilkuminutowego wystąpienia, które zostało ocenione i poprawione przez ks. dr Andrzeja Kwaśniewskiego. Ostatnim etapem było praktyczne przygotowanie: ustalenie etapów zwiedzania gmachu uczelni i wygłoszenie swoich krótkich referatów w miejscu dostosowanym do tematyki wystąpienia. Projekt ten można uznać za dobrze wykonany. Z naszej autorskiej ścieżki historycznej skorzystali studenci z Duszpasterstwa Akademickiego Wesoła 54, uczniowie z Gimnazjum w Stopnicy, wiele

grup parafialnych, a także uczestnicy Konferencji Naukowej Archiwistów Kościelnych: *Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce*.⁸

Drugim projektem było przygotowanie objazdu naukowego *Śladami świętych w Krakowie*. Po ulicach tego miasta chodziła niezliczona rzesza świętych, wśród nich także pochodzących z terenów naszej diecezji. Nic w tym dziwnego, bo Kraków w tym czasie był miastem rozwijającej się nauki i kultury, powstawały tam liczne klasztory oraz seminaria kształcące przyszłych kapłanów. Ponad 20 referatów przygotowanych przez członków koła na temat żywotów wybranych świętych zostało wygłoszonych w zakątkach Krakowa – miejscach pracy, modlitwy, studium oraz działalności duszpasterskiej.

W związku z coraz prężniejszym rozwojem działalności rektor seminarium – ks. dr Paweł Tambor – przydzielił dla koła salę do regularnych spotkań naukowych. Otrzymała ona nazwę Pracownia Naukowa Koła Historycznego. Od 4 grudnia 2014 r. posiedzenia koła odbywają się w specjalistycznej pracowni. Miejsce to było szczególnie potrzebne ze względu na konieczność gromadzenia odpowiednich pozycji

⁷ Koło Historyczne Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, *Protokoły posiedzeń*, b. sygn.

⁸ Zob. M. Medyński, *Konferencja naukowa archiwistów kościelnych. Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce*, w: *Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skarżysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta* 5 (2014), s. 222-231; S. Konarska-Zimnicka, *Konferencja naukowa „Rubrycele i schematyzmy Kościoła w Polsce”*. Kielce 23-25 maja 2014, w: *Archiwa biblioteki i muzea kościelne* 102 (2014), s. 437-446.

bibliograficznych dotyczących historii Kościoła oraz dziejów diecezji. Obecnie alumni mogą przygotowywać swoje referaty w pracowni, korzystając z podręcznej biblioteczki, a także stanowiska komputerowego z dostępem do Internetu oraz drukarki. Wyposażenie pracowni zostało zakupione dzięki środkom pozyskanym od Grona Przyjaciół Seminarium, Świętokrzyskiego Instytutu Teologicznego, czasopisma „Obecni”, a także seminaryjnego zespołu muzycznego „Kerygmat”.

Koło kieruje się zasadą *hospitalitas* (z łac. Gościnność), dlatego organizuje posiedzenia, na których wygłaszane są referaty dla wszystkich pracowników i alumni seminarium. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona słuchaczy, ks. dr Andrzej Kwaśniewski wraz z al. Karolem Rasalą projektują

i drukują plakaty zapowiadające tematykę spotkań. Wywieszane są one na seminaryjnej tablicy ogłoszeń, a także publikowane na stronach internetowych koła.

Budową podstrony koła na witrynie seminarium zajmują się Andrzej Pragnący i Patryk Kundera.

Uporządkowano zdjęcia i ułożono je w porządku chronologicznym, spisane zostały wszystkie posiedzenia w formie elektronicznej. Obok zdjęć i ogłoszeń redakcja strony publikuje krótkie rozprawki i sprawozdania alumnów, które stanowią ćwiczenie umiejętności piśmienniczych alumnów. Klerycy redagują stronę pod kierunkiem ks. dra Andrzeja Kwaśniewskiego. Od czerwca 2014 r. funkcjonuje także profil koła na portalu społecznościowym facebook, gdzie zamieszczane są zdjęcia i krótkie informacje dotyczące pracy koła, a także historii diecezji. Celem prowadzenia wirtualnej działalności koła jest jego prezentowanie, budowanie dobrego wizerunku, a także oddziaływanie na innych użytkowników Internetu, którzy będą mogli pogłębiać swoją wiedzę z dziedziny historii, a także poznawać

Kościół od innej strony – działań naukowych, duszpasterskich i kulturotwórczych. Materiały są „laikowane”, co oznacza, że podobają się użytkownikom i są chętnie przez nich czytane.

Wymiana wiedzy i doświadczeń w dzisiejszym świecie jest konieczna ze względu na nieustanną potrzebę wzrostu poziomu edukacji i szkolenia oraz kreowania nauki i swoich placówek dydaktycznych. Koło Historyczne nawiązało współpracę z katedrami Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Alumni uczestniczą w seminariach naukowych prowadzonych przez profesorów historii ze środowiska kieleckiego: prof. Woj-

ciecha Iwańczaka, prof. Krzysztofa Brachę, prof. Wiesława Cabana, prof. Waldemara Kowalskiego. Na seminaria naukowe uczęszczamy od maja 2014 roku.

W związku z otwarciem przy Archiwum Diecezjalnym Studium Historii Diecezji Kieleckiej, które ma na celu „upowszechnianie wiedzy z dziedziny historii Kościoła oraz troskę o krzewienie kultury chrześcijańskiej w Kościele kieleckim⁹, członkowie koła uczestniczą w wykładach w ramach tegoż studium, popularnie nazywanego Kursem Przewodników Diecezji Kieleckiej. Przy Archiwum Diecezjalnym w Kielcach powstało także stowarzyszenie: Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka, które organizuje comiesięczne referaty historyczne. Alumni biorą udział w referatach, wielu z nich to współzałożyciele tegoż katolickiego stowarzyszenia. Członkowie koła piszą także regularne relacje na stronę diecezji i seminarium z przebiegu comiesięcznych spotkań. Zostało sporządzonych 17 relacji, które zamieszczane są na stronie diecezji kieleckiej i seminarium. Dzięki tej jakże niewymagającej wiele wysiłku pracy alumni zdobywają nowe doświadczenia z dziedziny dziennikarskiej, które na pewno przydadzą się im w pracy duszpasterskiej. Ks. Andrzej Kwaśniewski, odnosząc się do tejsze działalności alumnów, twierdzi, że

przyczyni się ona do pogłębienia wiedzy historycznej oraz pomoże w wytworzeniu umiejętności przydanych w parafii: prowadzenia strony internetowej, opisywania wydarzeń parafialnych i prowadzenia kroniki parafialnej.

Świadomość dziedzictwa kultury chrześcijańskiej jest fundamentem wizji przyszłości duszpasterstwa w sanktuariach na całym świecie, do których pielgrzymujemy, a zapomniamy o tym, co jest na wyciągnięcie ręki. Dlatego koło historyczne zainicjowało staranie o wytworzenie specjalistycznego duszpasterstwa o profilu historyczno-pielgrzymkowym, promującym sanktuaria w naszej diecezji.

Zgodnie z zaleceniami Soboru Watykańskiego Drugiego, aby alumni umiejętności pełnienia funkcji apostołskich nauczyli się nie tylko teoretycznie, lecz i praktycznie, oraz aby mogli działać z poczuciem własnej odpowiedzialności i zespołowo, należy ich już w ciągu studiów, a także w czasie wakacji, wprowadzać przez odpowiednie ćwiczenia w praktykę duszpasterską¹⁰, na prośbę ks. prałata Mirosława Kaczmarczyka – kustosa Bazyliki Grobu Bożego w Miechowie – rektor seminarium, ks. Paweł Tambor, przyczynił się do zorganizowania nowego typu praktyk duszpasterskich w parafii miechowskiej. Organizacja od strony merytorycznej była

⁹ *Dekret erygujący Studium Historii Diecezji Kieleckiej*, Kielecki Przegląd Diecezjalny 89 (2013), z. 6, s. 559.

¹⁰ II Sobór Watykański, Dekret o formacji kapłańskiej *Optatam Totius*, 21, rok 1965.